

PŘÁVNÍ VÝKLADY **3/2006**

Obsah:

- [1. Informace k některým ustanovením vyhlášky č. 374/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři](#)
- [2. Pokračování v základním vzdělávání po splnění povinné školní docházky](#)
- [3. Může ředitel školy jako zaměstnavatel přijmout do pracovního poměru osobního asistenta k žákovi se zdravotním postižením?](#)
- [4. Péče o děti mladší 3 let věku](#)
- [5. K některým otázkám týkajícím se stanovení konkrétní výše úplaty za ubytování v domovech mládeže](#)
- [6. Prodloužení základního vzdělávání žáků se zdravotním postižením na deset ročníků](#)
- [7. K novele vyhlášky č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání](#)
- [8. K poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů žákům a studentům v souvislosti s praktickým vyučováním nebo praktickou přípravou](#)
- [9. K finančnímu zabezpečení výuky a výcviku k získání řídičského oprávnění a zkoušek odborné způsobilosti v případě žáků středních škol](#)
- [10. Hrazení nákladů za psychologické vyšetření pedagogických pracovníků školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školských zařízení pro preventivně výchovnou péči](#)
- [11. Odpovědnost za škodu podle nového zákoníku práce](#)

1. Informace k některým ustanovením vyhlášky č. 374/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři

Dne 1. září 2006 nabyla účinnosti vyhláška č. 374/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

Tato vyhláška přináší některé změny, které považujeme za nutné blíže osvětlit, a to i z toho důvodu, že se dotýkají obsahu jednoho z předchozích stanovisek obsažených v Právních výkladech.

➤ **Hodnocení výsledků vzdělávání žáků na vysvědčení**

S ohledem na dosavadní nejasnosti týkající se hodnocení výsledků vzdělávání žáků středních škol a konzervatoří na vysvědčení došlo k výrazné úpravě § 3 vyhlášky č. 13/2005 Sb. Toto ustanovení nově zní:

„§ 3

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků na vysvědčení

(1) Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- a) 1 - výborný,*
- b) 2 - chvalitebný,*
- c) 3 - dobrý,*
- d) 4 - dostatečný,*
- e) 5 - nedostatečný.*

(2) Není-li možné žáka hodnotit z některého předmětu, uvede se na vysvědčení u příslušného předmětu místo stupně prospěchu slovo "nehodnocen(a)".

(3) Pokud je žák z vyučování některého předmětu zcela uvolněn, uvede se na vysvědčení u příslušného předmětu místo stupně prospěchu slovo "uvolněn(a)".

(4) Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá dosažená úroveň vzdělání žáka ve vztahu ke stanoveným cílům vzdělávání a k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům.

(5) V denní formě vzdělávání se chování žáka hodnotí stupni hodnocení:

- a) 1 - velmi dobré,*
- b) 2 - uspokojivé,*
- c) 3 - neuspokojivé.*

(6) Celkové hodnocení žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni:

- a) prospěl(a) s vyznamenáním,*
- b) prospěl(a),*
- c) neprospěl(a),*
- d) nehodnocen(a).***

(7) Žák prospěl s vyznamenáním, není-li klasifikace nebo slovní hodnocení po převodu do klasifikace v žádném povinném předmětu horší než stupeň 2 - chvalitebný a průměrný prospěch z povinných předmětů není horší než 1,50 a chování je hodnoceno jako velmi dobré. V oborech vzdělání skupiny 82 Umění, užité umění se dále vyžaduje v odborných předmětech, které stanoví rámcový vzdělávací program, prospěch 1 - výborný.

(8) Žák prospěl, není-li klasifikace nebo slovní hodnocení po převodu do klasifikace v některém povinném předmětu vyjádřena stupněm 5 - nedostatečný.

(9) *Žák neprospěl, je-li klasifikace nebo slovní hodnocení po převodu do klasifikace v některém povinném předmětu vyjádřena stupněm 5 - nedostatečný nebo není-li žák hodnocen z některého předmětu na konci druhého pololetí.*

(10) *Žák je nehodnocen, pokud ho není možné hodnotit z některého předmětu na konci prvního pololetí ani v náhradním termínu.*“

1. Především je v nových **odstavcích 2 a 3** vyjádřeno, jakým způsobem je na vysvědčení zaznamenána skutečnost, že

- žák z daného předmětu nemohl být v příslušném pololetí hodnocen nebo
- žák byl z daného předmětu v příslušném pololetí zcela uvolněn.

V obou případech se tedy na vysvědčení u příslušného předmětu objeví místo stupně prospěchu výraz „nehodnocen(a)“, popřípadě „uvolněn(a)“.

Nový **odstavec 2** navazuje na **§ 69 odst. 5 a 6** zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), nový **odstavec 3** pak na **§ 67 odst. 2** zákona č. 561/2004 Sb. Zde je nezbytné zdůraznit, že žák je nehodnocen pouze z předmětu, z něhož byl ředitelem školy **uvolněn zcela**. Pokud byl žák uvolněn z předmětu pouze z části (pouze po část příslušného pololetí školního roku nebo pouze z některých činností vykonávaných v daném předmětu), musí z něj být standardně hodnocen stupněm prospěchu (který je stanoven za to období či z těch činností, kterých se žák účastnil).

Pro odlišení důvodu, ze kterého nebyl žák z daného předmětu hodnocen, se v případě úplného uvolnění žáka na vysvědčení uvede slovo „uvolněn(a)“, v ostatních případech slovo „nehodnocen(a)“. Odlišení těchto důvodů je nezbytné s ohledem na důsledky s tím spojené ve věci celkového hodnocení žáka na vysvědčení a jeho případného postupu do vyššího ročníku (viz dále).

2. V návaznosti na výše uvedené se v novém **odstavci 6** výslovně zavádí stupeň celkového hodnocení na vysvědčení „nehodnocen(a)“. Příklad, kdy bude žák na vysvědčení celkově hodnocen stupněm „nehodnocen(a)“, vyplývá z **§ 69 odst. 5** zákona č. 561/2004 Sb. a je výslovně vyjádřen v novém **odstavci 10**. Žák je tedy nehodnocen, pokud ho není možné hodnotit z některého předmětu **na konci prvního pololetí** ani v náhradním termínu. Tento stupeň celkového hodnocení naopak nelze použít v případě, že žák byl z daného předmětu ředitelem školy zcela uvolněn (v tomto případě bude stanoven stupeň celkového prospěchu na základě hodnocení z ostatních předmětů).

3. V novém odstavci 9 se výslovně v souladu s **§ 69 odst. 6** zákona č. 561/2004 Sb. doplňuje, že žák je hodnocen stupněm celkového hodnocení „neprospěl(a)“ také v případě, že není hodnocen z některého předmětu **na konci druhého pololetí**. Opět nelze tento stupeň celkového hodnocení použít v případě, že je žák z daného předmětu ve druhém pololetí ředitelem školy zcela uvolněn, neboť tato skutečnost nemá vliv na možnost úspěšného ukončení ročníku a postup žáka do vyššího ročníku (viz **§ 69 odst. 4** zákona č. 561/2004 Sb.).

➤ **Komisionální zkouška podle § 6 vyhlášky č. 13/2005 Sb.**

Další výraznou změnu doznalo ustanovení **§ 6** vyhlášky č. 13/2005 Sb. týkající se komisionální zkoušky. Toto ustanovení nově zní:

„§6
Komisionální zkouška

(1) *Komisionální zkoušku koná žák v těchto případech:*

- a) při zkoušce z odborných předmětů, které stanoví rámcový vzdělávací program v uměleckých oborech vzdělání,
b) koná-li opravné zkoušky,
c) koná-li komisionální přezkoušení.

(2) Komisionální zkoušku podle odstavce 1 písm. b) a c) může žák konat v jednom dni nejvýše jednu.

(3) Komisionální zkoušku z důvodu uvedeného v odstavci 1 písm. b) může žák ve druhém pololetí konat nejdříve v měsíci srpnu příslušného školního roku, pokud zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka nedohodne s ředitelem školy dřívější termín; v případě žáka posledního ročníku vzdělávání vyhoví ředitel školy žádosti o dřívější termín vždy.

(4) Podrobnosti týkající se konání komisionální zkoušky včetně složení komise pro komisionální zkoušky, termínu konání zkoušky a způsobu vyrozumění žáka a zákonného zástupce nezletilého žáka o výsledcích zkoušky stanoví ředitel školy a zveřejní je na přístupném místě ve škole.“

1. Odstavec 1 stanoví případy, ve kterých žák **vždy koná** určitou zkoušku či přezkoušení formou komisionální zkoušky. V těchto případech tedy není na rozhodnutí školy, zda se daná zkouška či přezkoušení bude konat formou komisionální zkoušky či nikoliv. **Forma komisionální zkoušky je zde vždy povinná z důvodu zvýšeného veřejného zájmu na objektivitě jejího průběhu.**

Jedná se o tyto případy:

- žák koná zkoušku z odborných předmětů, které stanoví rámcový vzdělávací program v uměleckých oborech vzdělání – viz § 69 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb. Do vydání příslušných rámcových vzdělávacích programů je nutné při stanovení příslušných odborných předmětů vycházet ze stávajících učebních dokumentů.
- žák koná opravné zkoušky – viz § 69 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb.
- žák koná komisionální přezkoušení – viz § 69 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb.

V případě, že žák koná opravné zkoušky nebo komisionální přezkoušení, může konat **v jednom dni nejvýše jednu komisionální zkoušku** (tedy z jednoho předmětu či jiné ucelené části učiva).

V souladu s § 69 odst. 7 a 8 zákona č. 561/2004 Sb. se opravná zkouška za druhé pololetí koná nejpozději do konce příslušného školního roku (v případě náhradního termínu opravné zkoušky, který lze stanovit v případě, že se žák ze závažných důvodů nemůže k opravné zkoušce v řádném termínu dostavit, nejpozději do konce září následujícího školního roku) **v termínu stanoveném ředitelem školy**. Novým **odstavcem 3 § 6** vyhlášky č. 13/2005 Sb. je pravomoc ředitele školy ke stanovení termínu konání opravné zkoušky za druhé pololetí na základě praktických zkušeností upřesněna tak, že ředitel může stanovit termín konání opravné zkoušky **nejdříve na měsíc srpen příslušného školního roku**, pokud nedojde k výslovné dohodě se zletilým žákem nebo zákonným zástupcem nezletilého žáka na dřívějším termínu konání opravné zkoušky. Žádosti zletilého žáka **posledního ročníku** o dřívější termín konání opravné zkoušky je pak ředitel školy povinen **vyhovět vždy**.

Uvedené vychází ze skutečnosti, že účelem opravné zkoušky (narozdíl od komisionálního přezkoušení) je **poskytnout žákovi možnost a časový prostor** k tomu, aby si doplnil vědomosti a dovednosti z daného předmětu tak, aby mohl po jejich prokázání ročník úspěšně ukončit. V praxi se však vyskytly případy, kdy ředitel školy stanovil žákovi termín konání opravné zkoušky na den bezprostředně následující po skončení druhého pololetí či dokonce na den jeho skončení předcházející. Tato „praxe“ však je v rozporu s účelem opravné zkoušky, z tohoto důvodu bylo přikročeno ke změně formulace § 6 vyhlášky č. 13/2005 Sb.

Narozdíl od dosavadního znění § 6 vyhlášky č. 13/2005 Sb. nyní již § 6 neupravuje složení komise pro komisionální zkoušky, způsob jejího jmenování a vyhlášení výsledků komisionální zkoušky. Tato pravidla byla z textu vyhlášky vypuštěna na základě zásadních výhrad pracovní komise Legislativní rady vlády směřujících k tomu, že záležitosti obdobného typu mohou být řešeny pouze zákonem, nikoliv prováděcím právním předpisem.

Z tohoto důvodu je místo těchto pravidel v novém **odstavci 4** v souladu s kompetencí ředitele školy stanovenou v § 164 odst. 1 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb. vyjádřeno, že podrobnosti týkající se konání komisionální zkoušky včetně složení komise pro komisionální zkoušky, termínu konání zkoušky a způsobu vyrozumění žáka a zákonného zástupce nezletilého žáka o výsledcích zkoušky **stanoví ředitel školy**. Nadále je tedy v jeho kompetenci tato pravidla určit; zároveň je povinen je **zveřejnit na přístupném místě ve škole**.

Z praktických důvodů nebylo v novém **odstavci 4** výslovně uloženo, aby tato pravidla stanovená ředitelem školy byla součástí pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků obsažených ve školním řádu, neboť by tato změna právní úpravy znamenala okamžitou nutnost zásahu do školních řádů všech středních škol a konzervatorií (příčemž proces změny školního řádu je proces dlouhodobější například s ohledem na to, že jej schvaluje školská rada). Do budoucna však **lze doporučit, aby tato pravidla byla obsažena ve školním řádu**, neboť tam obsahově nepochybně náleží, jak předpokládá i § 30 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. a § 4 písm. c) vyhlášky č. 13/2005 Sb.

2. Vymezení případů, kdy se **vždy koná** komisionální zkouška, v § 6 vyhlášky č. 13/2005 Sb. však **neznamená, že v jiných případech nelze komisionální zkoušku konat**.

V souladu s § 30 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. jsou součástí školního řádu také pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků. Tato pravidla obsahují mimo jiné zásady průběžného hodnocení a hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení (viz § 4 písm. a) vyhlášky č. 13/2005 Sb.). Zde je tedy prostor pro to, aby škola určila svá pravidla hodnocení výsledků vzdělávání žáků všude tam, kde závazná pravidla nestanoví školské právní předpisy.

Je proto možné (a běžné), že školní řád stanoví, že žák bude konat například tzv. „**zkoušku k doplnění podkladů pro hodnocení**“ v případě, že vyučující má z důvodu absence žáka nedostatek podkladů pro jeho hodnocení, a že se tato zkouška bude konat formou komisionální zkoušky. Školní řád pak musí stanovit **konkrétní pravidla**, za kterých bude taková komisionální zkouška konána (hranici, kterou musí žákova absence překročit, pravidla pro stanovení termínu konání zkoušky, obecné složení zkušební komise, způsob, jakým bude výsledek zkoušky promítnut do výsledného hodnocení žáka z daného předmětu apod.).

Obdobně je možné, aby bylo ve školním řádu stanoveno, že ředitel školy je v souladu se svou kompetencí stanovenou § 164 odst. 1 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb. oprávněn nařídit (a to i z vlastního podnětu) konání kontrolního hodnocení ve formě komisionální zkoušky v případě, že zjistí, že při hodnocení došlo k porušení pravidel obsažených ve školním řádu. Opět však školní řád musí stanovovat **konkrétní pravidla**, za kterých bude taková komisionální zkouška konána.

Poznámka: Tímto stanoviskem se částečně mění stanovisko č. 9 Právních výkladů č. 1/2004 (text aktualizovaný k právnímu stavu od 1. ledna 2005), a to v otázce celkového hodnocení žáka na vysvědčení.

2. Pokračování v základním vzdělávání po splnění povinné školní docházky

Legislativní a právní odbor obdržel několik dotazů, za jakých podmínek může žák základní školy, který splnil povinnou školní docházku, ale neukončil základní školu úspěšně, pokračovat v základním vzdělávání, resp. opakovat ročník. Následující stanovisko se zabývá vztahem ustanovení **§ 55 odst. 1, § 52 odst. 1 a § 52 odst. 6** zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

- *Příklad 1: Jedná se o žáka, který **na druhém stupni** základní školy již jednou opakoval ročník a splnil povinnou školní docházku absolvováním 8. ročníku základního vzdělávání. Na konci druhého pololetí v 8. ročníku žák neprospěl ze čtyř povinných předmětů.*

Aby mohl tento žák pokračovat v základním vzdělávání a být nadále žákem základní školy (a v tuto chvíli zatím neřešíme, v jakém ročníku), musí jeho zákonný zástupce projevit vůli k pokračování v základním vzdělávání ve smyslu **§ 55 odst. 1** zákona č. 561/2004 Sb. (to znamená podat k řediteli školy žádost, o které se však **nerozhoduje**, pokračování v základním vzdělávání je po splnění podmínek stanovených školským zákonem **nárokové**).

Zároveň musí zákonný zástupce žáka zvážit, zda využije možnosti stanovené v **§ 52 odst. 6** zákona č. 561/2004 Sb. a požádá ředitele školy o opakování 8. ročníku základního vzdělávání – které buď bude ředitelem školy povoleno nebo nikoliv (v případě škol zřizovaných státem, krajem, obcí či svazkem obcí půjde o správní rozhodování ve smyslu **§ 165 odst. 2 písm. h)** zákona č. 561/2004 Sb.), nebo zda o opakování ročníku ani nepožádá – v takovém případě žák pokračuje v základním vzdělávání ve vyšším (tedy v 9.) ročníku, neboť již na druhém stupni jednou opakoval ročník (to nastane i v případě, že ředitel školy žákovi opakování ročníku nepovolí).

V daném případě **má tedy žák nárok** na pokračování v základním vzdělávání, a to až do konce školního roku, v němž dosáhne osmnáctého roku věku. Ředitel základní školy **není oprávněn nevyhovět** žádosti zákonného zástupce žáka o pokračování v základním vzdělávání, na pokračování ve smyslu **§ 55 odst. 1** zákona č. 561/2004 Sb. má žák právní nárok, neboť splňuje podmínky stanovené tímto zákonem (**je způsobilý postoupit do vyššího ročníku**, a to na základě **§ 52 odst. 1 věta druhá** zákona č. 561/2004 Sb.).

I v případě, že by zákonný zástupce žáka o povolení opakování ročníku požádal a ředitel školy by žádosti nevyhověl, by daný žák byl způsobilý postoupit do vyššího (9.) ročníku a mohl by na základě žádosti zákonného zástupce žáka pokračovat v základním vzdělávání podle **§ 55 odst. 1** zákona č. 561/2004 Sb.

- *Příklad 2: Jedná se o žáka, který **na prvním stupni** základní školy jednou opakoval ročník, povinnou školní docházku splnil absolvováním 8. ročníku základního vzdělávání. Na konci druhého pololetí 8. ročníku neprospěl ze čtyř povinných předmětů.*

V tomto případě žák **nesplňuje podmínky stanovené § 52 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. pro postoupení do vyššího ročníku** (opakoval ročník v rámci prvního stupně, nyní je však žákem druhého stupně). Žák tedy **nemá nárok** na pokračování v základním vzdělávání podle **§ 55 odst. 1** zákona č. 561/2004 Sb. (nárok je vázán na splnění podmínek stanovených zákonem č. 561/2004 Sb.).

Zákonný zástupce žáka však může požádat ředitele školy o opakování ročníku podle **§ 52 odst. 6** zákona č. 561/2004 Sb. Záleží na uvážení ředitele školy, zda po posouzení žakových dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti opakování ročníku

povolí či nikoliv (v případě škol zřizovaných státem, krajem obcí či svazkem obcí půjde o správní rozhodování ve smyslu **§ 165 odst. 2 písm. h)** zákona č. 561/2004 Sb.).

Závěrem připomínáme, že ředitel školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí je povinen se při rozhodování o povolení opakování ročníku řídit mimo jiné § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., podle kterého **nesmí při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů vznikat nedůvodné rozdíly.**

3. Může ředitel školy jako zaměstnavatel přijmout do pracovního poměru osobního asistenta k žákovi se zdravotním postižením?

Především z krajských úřadů byly vznášeny dotazy k výkladu ustanovení § 8 odst. 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, který zní:

„(7) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách, ve kterých se vzdělává žák se zdravotním postižením, může se souhlasem ředitele školy a zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka působit osobní asistent, který není zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy.“

Znamená to, že ředitel školy nemůže sám uzavřít pracovněprávní vztah s osobním asistentem pro dítě, žáka či studenta se zdravotním postižením?

Ředitel školy v případě, že je statutárním orgánem právnické osoby vykonávající činnost školy (*ředitel školy nemusí být statutárním orgánem v případě, že činnost školy vykonává jiná právnická osoba než příspěvková organizace a školská právnická osoba – viz § 166 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*), je v souladu s § 9 odst. 1 zákoníku práce a § 164 odst. 1 písm. b) školského zákona oprávněn uzavírat pracovněprávní vztah s pedagogickými i nepedagogickými pracovníky a vyhláška č. 73/2005 Sb. jej v tomto směru nijak neomezuje.

Ustanovení § 8 odst. 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb. pouze umožňuje osobnímu asistentovi, který **není** zaměstnancem právnické osoby vykonávající činnost školy, působit se souhlasem ředitele školy a zákonného zástupce dítěte, žáka nebo studenta nebo zletilého žáka či studenta ve třídách, odděleních a studijních skupinách, ve kterých se vzdělává dítě, žák nebo student se zdravotním postižením. Citované ustanovení **tedy nevyklučuje možnost** právnické osoby vykonávající činnost školy uzavírat s osobními asistenty pracovněprávní vztah.

Na výdaje spojené s pracovněprávním vztahem s osobním asistentem (mzdové či platové a související výdaje) však **nelze požadovat finanční prostředky státního rozpočtu** z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy **nad rámec** vyplývající z § 160 odst. 3, § 161 a § 162 zákona č. 561/2004 Sb. Osobní asistence patří mezi sociální služby a na činnost osobních asistentů jsou účelově poskytovány finanční prostředky z resortu Ministerstva práce a sociálních věcí (tyto zvýšené výdaje lze hradit například také z poskytnutých sponzorských darů nebo z grantů).

Dále lze uvést, že podle našeho názoru lze osobního asistenta jako zaměstnance příspěvkové organizace či školské právnické osoby zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí zařadit jako **pracovníka sociální péče** (část 2.8.1, 3.-4. platová třída podle nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů).

Závěrem lze shrnout, že v případě zvýšené potřeby zajištění sebeobslužných a doprovodných činností během vyučování a s ním souvisejících činností je (i s ohledem na vyjádření školského poradenského zařízení) na zvážení ředitele školy (v případě, že je statutárním orgánem právnické osoby vykonávající činnost školy), zda bude situaci řešit pomocí osobního asistenta, a **zda s tímto osobním asistentem uzavře pracovněprávní vztah, nebo půjde o osobního asistenta, který nebude zaměstnancem právnické osoby vykonávající činnost školy a půjde pouze o osobu zdržující se na pracovišti s vědomím zaměstnavatele** (§ 135 odst. 5 zákoníku práce).

4. Péče o děti mladší 3 let věku

V poslední době odbor legislativní a právní odpovídal na četné dotazy týkající se možnosti a podmínek přijímání dětí do 3 let věku k předškolnímu vzdělávání, resp. způsobů, jakými může právnická osoba vykonávající činnost mateřské školy zajišťovat péči o děti mladší 3 let věku.

Odboru legislativnímu a právnímu nepřísluší vyjadřovat se ke vhodnosti přijímání dětí mladších 3 let z pedagogického hlediska a z hlediska souladu s pojetím školského zákona, po stránce právní je dle našeho názoru nutno připustit **následující varianty pojetí péče o děti mladší 3 let věku.**

➤ **Právnická osoba, která vykonává činnost mateřské školy, vykonává zároveň činnost jeslí**

Jesle jsou zdravotnické zařízení (nejde tedy o školu ani školské zařízení podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a věcně spadají pod resort Ministerstva zdravotnictví) a jako takové se řídí zdravotnickými právními předpisy – např. § 38 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, apod.

Příspěvkové organizace zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí mohou činnost jeslí vykonávat jak v hlavní činnosti, tak v doplňkové činnosti. Dle našeho názoru není v rozporu s právními předpisy, pokud jedna příspěvková organizace vykonává jak činnost školy či školského zařízení, tak činnost jeslí, pokud má tyto činnosti vymezené v předmětu činnosti ve zřizovací listině (ať již v hlavní činnosti či v doplňkové činnosti). Tuto možnost podle našeho názoru připouští formulace § 27 odst. 1 a 2 písm. c) a g) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Podmínkou samozřejmě je, aby byly v případě činnosti jeslí splněny definiční znaky hlavní činnosti uvedené v § 27 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb. či doplňkové činnosti vymezené v § 27 odst. 2 písm. g) zákona č. 250/2000 Sb.

Školské právnické osoby nemohou činnost jeslí vykonávat v hlavní činnosti, neboť v souladu s § 124 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. je hlavní činností školské právnické osoby pouze poskytování vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3 zákona č. 561/2004 Sb. a školských služeb podle zákona č. 561/2004 Sb. Hlavní činností školské právnické osoby tak nemůže být činnost zdravotnického zařízení. Jesle však mohou být provozovány jako doplňková činnost, a to za splnění podmínek stanovených v § 135 zákona č. 561/2004 Sb.

Obecně prospěšné společnosti mohou činnost jeslí vykonávat jako obecně prospěšnou službu (v hlavní činnosti) a není vyloučeno, aby táž obecně prospěšná společnost vykonávala zároveň více obecně prospěšných služeb, tj. jak činnost mateřské školy, tak činnost jeslí (§ 2 zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů). Kromě toho může být činnost jeslí vykonávána v rámci doplňkové činnosti za předpokladu splnění podmínek uvedených v § 17 zákona č. 248/1995 Sb.

Obchodní společnosti založené podle obchodního zákoníku mohou mít v předmětu podnikání (činnosti) uvedenu jak činnost jeslí, tak činnost mateřské školy.

Název takové právnické osoby musí splňovat požadavky uvedené v § 8a zákona č. 561/2004 Sb. (není tedy nutné činnost jeslí do názvu právnické osoby promítnout).

Finanční prostředky státního rozpočtu poskytované na činnost mateřské školy podle § 160 a § 161 zákona č. 561/2004 Sb. není možné na činnost jeslí použít.

➤ Provozování živnosti péče o dítě do 3 let věku v denním režimu

K výkonu této činnosti je nutné živnostenské oprávnění (jde o vázanou živnost – viz skupina 214 v příloze 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a skupina 214 v příloze 2 nařízení vlády č. 469/2000 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností). Nebude se tedy jednat o zdravotnické zařízení – jesle.

V případě **příspěvkových organizací zřízených krajem, obcí nebo svazkem obcí** může být tato živnost provozována buď jako další hlavní činnost vymezená ve zřizovací listině, nebo jako doplňková činnost.

Školská právnická osoba může živnost „péče o děti do 3 let věku v denním režimu“ vykonávat pouze jako doplňkovou činnost za předpokladu splnění podmínek uvedených v § 135 zákona č. 561/2004 Sb.

V případě **obecně prospěšných společností** lze obdobně jako u příspěvkových organizací péči o děti do tří let provozovat jako další („hlavní“) obecně prospěšnou službu nebo jako doplňkovou činnost.

U **obchodních společností** půjde o další předmět podnikání (činnosti) – nerozlišuje se zde podnikání (činnost) hlavní a doplňková.

Finanční prostředky státního rozpočtu poskytované na činnost mateřské školy podle § 160 a § 161 zákona č. 561/2004 Sb. není možné na provozování této živnosti použít.

➤ Přijetí dítěte mladšího 3 let věku k předškolnímu vzdělávání

V souladu s § 34 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. se předškolní vzdělávání organizuje pro děti ve věku **zpravidla** od tří do šesti let. Žádný právní předpis neupravuje pevně spodní věkovou hranici dětí přijímaných k předškolnímu vzdělávání - jediným vodítkem je skutečně pouze § 34 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. Dítě mladší 3 let věku však lze k předškolnímu vzdělávání přijmout pouze při splnění následujících podmínek.

Dítě se přijímá k předškolnímu vzdělávání, jehož **cíle** jsou vymezeny v § 33 zákona č. 561/2004 Sb. Z tohoto ustanovení jednoznačně vyplývá, že předškolní vzdělávání skutečně spočívá **především ve vzdělávací činnosti, nikoliv v poskytování péče**; dítě přijaté k předškolnímu vzdělávání tedy musí být od počátku připraveno plnit požadavky stanovené rámcovým programem předškolního vzdělávání a školním vzdělávacím programem dané mateřské školy.

Děti mladší 3 let věku se v případě jejich přijetí k předškolnímu vzdělávání zařazují do **třídy pro děti, které v daném školním roce dovršily nejvýše 4 roky věku** (1. ročník) s tím, že do 2. ročníku postoupí až ve školním roce, v němž dovrší 5 let věku.

V případě, že je dítě mladší 3 let věku přijato rozhodnutím ředitele mateřské školy k předškolnímu vzdělávání, stává se dítětem mateřské školy se všemi právy a povinnostmi s tím souvisejícími, právnická osoba vykonávající činnosti mateřské školy se pak při poskytování předškolního vzdělávání tomuto dítěti řídí školskými právními předpisy.

5. K některým otázkám týkajícím se stanovení konkrétní výše úplaty za ubytování v domovech mládeže

➤ Stanovení výše úplaty za ubytování v domově mládeže

Při stanovení výše úplaty za ubytování v domově mládeže je rozhodující, zda činnost domova mládeže vykonává právnická osoba zřizovaná státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí či právnická osoba jiného zřizovatele.

Následující výklad je tedy rozdělen do dvou částí.

1. Stanovení výše úplaty za ubytování v domově mládeže zřizovaném státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí

Ustanovení § 5 odst. 4 vyhlášky č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, stanoví: „*Výše úplaty za ubytování v domově se nemění, i když žák nebo student není ubytován po všechny dny v kalendářním měsíci. Pokud je žák nebo student v domově ubytován jen část kalendářního měsíce z důvodu organizace školního roku ve škole, jejímž je žákem nebo studentem, stanoví se výše úhrady za ubytování úměrně k počtu dnů, po které je ubytován. Vyúčtování úplaty za ubytování provede ředitel domova nejpozději do konce každého pololetí*“.

Toto ustanovení se v souladu s § 123 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), **vztahuje pouze na domovy mládeže zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí.**

Pro stanovení výše úplaty v případě, že je žák nebo student v domově mládeže ubytován jen část kalendářního měsíce, je tedy stěžejní **organizace školního roku ve škole, jejímž je žákem nebo studentem.** Uvedený výraz je nutné vykládat v širším slova smyslu. To znamená nejen v kontextu s vyhláškou č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku, ale také ve spojitosti s § 24, § 65 odst. 1 a § 96 zákona č. 561/2004 Sb. a vyhláškou č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání. V úvahu je rovněž nezbytné brát zákon č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu, ve znění pozdějších předpisů, a schválené učební dokumenty, podle kterých daná škola v daném oboru vzdělání postupuje.

To znamená, **že úplata za ubytování konkrétního žáka nebo studenta v domově mládeže se stanoví v závislosti na organizaci školního roku v konkrétní škole, jejímž je ubytovaný žákem nebo studentem (tedy organizací vyučování ve škole).**

Jedná se tedy o případy, kdy se žák **z objektivních důvodů** nemůže zúčastnit vyučování ve škole buď vůbec, přestože se obecně jedná o dny vyučovací, nebo se zúčastní vyučování za odlišných podmínek, které mají podstatný vliv na jeho možnost ubytování v domově mládeže.

Naopak nevyužití ubytování v domově mládeže z důvodu **nemoci** není důvodem snížení úplaty za kalendářní měsíc, neboť jde o **subjektivní důvod na straně žáka nebo studenta**, nejde o důvod týkající se organizace školního roku ve škole.

Úplata za ubytování v domově mládeže **pro žáky středních škol se vždy snižuje o dny volna, které stanovuje vyhláška č. 16/2005 Sb.** Jsou to dny **školních prázdnin**, počet dnů odpovídající délce **odborné nebo umělecké praxe nebo sportovní přípravě**, která je vykonávána v období hlavních prázdnin, a které adekvátně zkracují počet vyučovacích dnů ve druhém pololetí školního roku, tj. před 30. červnem.

Výše úplaty se naopak **nesnižuje** za **soboty a neděle** (přestože v těchto dnech výuka neprobíhá), a to z toho důvodu, že vyučovací týden podle § 24 zákona č. 561/2004 Sb. (na rozdíl od kalendářního týdne) je pouze pětidenní. To znamená, že při stanovení úplaty podle vyhlášky č. 108/2005 Sb. na **kalendářní měsíc**, který je úhrnem všech kalendářních dnů, tj. včetně sobot a nedělí (tedy dnů, které standardně nejsou dny vyučovacími), je započtení sobot a nedělí do počtu dnů kalendářního měsíce také standardní. Předmětná úplata na kalendářní měsíc je tudíž úplatou stanovenou pro všechny kalendářní dny, včetně sobot a nedělí. Na výši úplaty tedy **nemá v tomto případě vliv**, zda mohou v souladu s vnitřním řádem domova mládeže žáci a studenti využívat ubytování i v sobotu a v neděli, či nikoliv, či kdy žáci do domova mládeže přijíždějí (zda již v neděli večer či v pondělí ráno apod.).

Úplata za ubytování se však **snižuje** o dny, které jsou **státním svátkem a ostatním svátkem**, neboť jde o výjimku stanovenou zákonem č. 245/2000 Sb., a to jak z pracovního týdne, tak z vyučovacího týdne, což lze rovněž považovat za organizaci školního roku ve škole. Výuka ve školách stejně jako v sobotu a v neděli neprobíhá, avšak na rozdíl od těchto dnů je tak tomu na základě **výjimky stanovené zákonem**. Poznamenáváme, že **významné dny** jsou dny pracovními (vyučovacími), za tyto dny se úplata **nesnižuje**.

Úplata za ubytování se snižuje i **o volné dny v roce, které může ředitel školy vyhlásit** v závažných (organizačních a technických) případech podle § 24 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.

Výše úplaty za ubytování je dále **závislá i** na počtu dnů, ve kterých žák nebo student nemůže být v domově mládeže ubytován v důsledku toho, že se v souladu se schválenými učebními dokumenty **účastní praktického vyučování** v jiné obci, než ve které probíhá teoretické vyučování, a vzdálenost této obce od obce, v níž je umístěn domov mládeže, neumožňuje žákovi či studentovi v této době ubytování v domově mládeže využívat.

Stanovení výše úplaty je **v kompetenci ředitele domova mládeže (§ 123 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb. a § 5 odst. 3 vyhlášky č. 108/2005 Sb.)**. Ředitel domova mládeže rovněž rozhoduje o snížení nebo prominutí úplaty za poskytnutí školské služby – ubytování žáka nebo studenta v domově mládeže (**§ 165 odst. 2 písm. i) zákona č. 561/2004 Sb.**). Doporučujeme, aby byla výše úplaty a pravidla s výší úplaty související stanovena ve **vnitřním řádu** domova mládeže.

Jelikož vyhláškou č. 108/2005 Sb. je stanovena **měsíční** úplata za ubytování (1 lůžko), **při výpočtu úplaty za 1 lůžko a 1 kalendářní den se vychází z konkrétního počtu dnů v daném kalendářním měsíci** a z úplaty stanovené ředitelem domova mládeže za kalendářní měsíc.

Pokud je nezbytné výslednou částku úplaty za ubytování v daném kalendářním měsíci **zaokrouhlit**, doporučujeme postupovat **analogicky** podle § 3 písm. c) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Citované ustanovení se sice týká pouze zaokrouhlování cen (úplatu za školské služby nelze v souladu s § 1 odst. 2 a 4 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, považovat za cenu), princip v něm vyjádřený však pokládáme za spravedlivý.

Podle § 3 písm. c) zákona č. 634/1992 Sb. se při konečném účtování prodávaných výrobků a poskytovaných služeb v hotovosti celková částka zaokrouhluje vždy k nejbližší platné nominální hodnotě zákonných peněz v oběhu. (Zaokrouhlování podle citovaného ustanovení se tedy vztahuje pouze na účtování cen v hotovosti, ředitel domova mládeže však může uplatnit analogický postup bez ohledu na způsob platby.)

2. Stanovení výše úplaty za ubytování v domově mládeže zřizovaném jinou právnickou osobou či fyzickou osobou

V tomto případě nejsou školskými právními předpisy stanovena žádná pravidla pro stanovení výše úplaty za ubytování v domově mládeže. Rozhodující tedy je, jaká pravidla **budou dohodnuta** mezi žákem či studentem (resp. zákonným zástupcem nezletilého žáka) a právnickou osobou vykonávající činnost domova mládeže ve smlouvě o ubytování, a to buď přímo v této smlouvě či odkazem na vnitřní řád domova mládeže, který ředitel vydává v souladu s **§ 30 odst. 1** zákona č. 561/2004 Sb.

➤ Ubytování žáka nebo studenta vzdělávajícího se v dálkové formě vzdělávání v domově mládeže

Dálková forma vzdělávání je v souladu s **§ 25** zákona č. 561/2004 Sb. jednou z forem středního a vyššího odborného vzdělávání. Forma, ve které se žák či student vzdělává, **nemá** na jeho přístup k ubytovacím a souvisejícím školským službám a na jejich poskytování a financování ze státního rozpočtu **žádný vliv**.

Pokud domov mládeže poskytuje žákovi nebo studentovi vzdělávajícímu se v dálkové formě vzdělávání ubytování, přísluší právnické osobě vykonávající činnost domova mládeže ze státního rozpočtu finanční prostředky **ve výši finančního normativu náležejícího na 1 ubytovaného žáka nebo studenta**.

Z uvedeného rovněž vyplývá, že domov mládeže takového žáka nebo studenta standardním způsobem vykazuje ve statistickém výkonovém výkaze a vede ve školní matrice.

6. Prodloužení základního vzdělávání žáků se zdravotním postižením na deset ročníků

V souladu s ustanovením § 46 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), „*může základní vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením, kteří se vzdělávají ve třídách nebo školách s upraveným vzdělávacím programem, s předchozím souhlasem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“)* trvat deset ročníků.“

Určité nejasnosti lze spatřovat v otázce výkladu termínu „upravené vzdělávací programy“. V této souvislosti je třeba zmínit ustanovení § 16 odst. 8 zákona č. 561/2004 Sb., v souladu s kterým „*vyžaduje-li to povaha zdravotního postižení, se zřizují pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením školy, popřípadě se souhlasem krajského úřadu v rámci školy jednotlivé třídy, oddělení nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy*“.

Z výše uvedeného je třeba dovodit, že zmiňovanými upravenými vzdělávacími programy jsou míněny **školní vzdělávací programy**, nikoliv vzdělávací programy rámcové, které jsou obecnými dokumenty závaznými pro vzdělávání v daném oboru vzdělání, neváží se tedy ke konkrétní škole či třídě.

Podle § 4 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. vydává rámcové vzdělávací programy ministerstvo. S ohledem na skutečnost, že v souladu s výše uvedeným ustanovením § 46 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. je možnost prodloužení základního vzdělávání na deset ročníků vázána na souhlas ministerstva, bylo by udělování takového souhlasu nelogické, pokud by již v rámcovém vzdělávacím programu daného oboru vzdělání (např. oboru vzdělání Základní škola speciální 79-01-B/01) bylo možné délku vzdělávání prodloužit obecně pro všechny školy tento obor vzdělání uskutečňující.

Souhlas ministerstva je tedy udělován **individuálně jednotlivé škole** (třídě), ve které se žáci se zdravotním postižením vzdělávají podle upraveného vzdělávacího programu.

Postup ministerstva při udělování souhlasu s prodloužením základního vzdělávání žáků se zdravotním postižením na deset ročníků byl s ohledem na jednotlivé způsoby uskutečňování takového vzdělávání vyjádřen ve **Sdělení MŠMT č. j. 8225/2006-24 k prodloužení základního vzdělávání žáků se zdravotním postižením na deset ročníků** publikovaném na http://www.msmt.cz/Files/HTM/MTT_36b_finalSchluss.htm.

7. K novele vyhlášky č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání

Dne 1. ledna 2007 se předpokládá nabytí účinnosti vyhlášky č. 470/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání. Důvodem této změny jsou zejména poznatky a připomínky uplatňované ze strany vyšších odborných škol, Akreditační komise pro vyšší odborné vzdělávání a dalších dotčených osob.

V dalším textu upozorňujeme na některé změny, ke kterým oproti stávající právní úpravě dojde.

Zrušuje se bez náhrady ustanovení **§ 1** vyhlášky č. 10/2005 Sb., v souladu s kterým „*jednotlivé typy vyšších odborných škol pro účely jejich označování vyplývají z jejich oborového, případně mezioborového zaměření*“. Toto ustanovení nesplňovalo požadavek **§ 7 odst. 3** zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), podle kterého má (může) prováděcí právní předpis stanovit **typy škol podle jejich zaměření pro účely jejich označování**. Ustanovení **§ 1** vyhlášky č. 10/2005 Sb. však žádné konkrétní typy vyšších odborných škol nestanovilo, a bylo tak v praxi neaplikovatelné.

Při tvorbě názvu právnické osoby vykonávající činnost vyšší odborné školy se tak nadále bude vycházet pouze z **§ 8a** zákona č. 561/2004 Sb.

V textu **§ 2 odst. 1** vyhlášky č. 10/2005 Sb. dochází k prodloužení termínu pro podávání přihlášek ke vzdělávání ve vyšší odborné škole, a to o jeden měsíc. Tato změna vzešla z připomínek řady vyšších odborných škol, pro které je termín podávání přihlášek až **do 31. května** z organizačních důvodů vhodnějším.

Doplňuje se text **§ 5 odst. 11** tak, aby lépe korespondoval s ustanovením **§ 5 odst. 2** vyhlášky č. 10/2005 Sb., v souladu s kterým se hodnocení provádí formou průběžného hodnocení, **zápočtu**, klasifikovaného zápočtu a zkoušky. Hodnocení formou zápočtu není ve stávajícím textu odstavce 11 zohledněno.

Přehlednějším způsobem je koncipován text **§ 7**, který je současně upraven tak, aby odpovídal ustanovení **§ 102 odst. 5** zákona č. 561/2004 Sb., v souladu se kterým „*neprospěl – li student z některé zkoušky nebo neobhájil – li absolventskou práci, může konat opravnou zkoušku z této zkoušky nebo obhájit absolventskou práci do 6 měsíců od řádného termínu absolutoria*“. Stávající text **§ 7** vyhlášky č. 10/2005 Sb. uvedenému požadavku školského zákona neodpovídá.

Největších změn doznal text vyhlášky **ve druhé části**, kterou je upravena otázka akreditace vzdělávacího programu pro vyšší odborné vzdělávání, a to tak, aby lépe odpovídal příslušným ustanovením zákona č. 561/2004 Sb. V souladu s ustanovením **§ 105 odst. 1** zákona č. 561/2004 Sb. posuzuje Akreditační komise vzdělávací program **z obsahového a odborného hlediska**. Text **§ 10 a násl.** vyhlášky č. 10/2005 Sb. však této skutečnosti zcela neodpovídal, a to zejména tím, že přiznával Akreditační komisi oprávnění posuzovat rovněž materiální, personální a organizační zabezpečení výuky vzdělávacího programu. Tyto aspekty tedy nadále nebudou předmětem posuzování Akreditační komisí v rámci řízení o akreditaci vzdělávacího programu pro vyšší odborné vzdělávání, ale zůstanou předmětem posuzování Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy při řízení o zápisu příslušné vyšší odborné školy či konkrétního oboru vzdělání do rejstříku škol a školských zařízení (viz **§ 147 odst. 1** zákona č. 561/2004 Sb.).

V souladu s touto nově navrhovanou právní úpravou budou posuzovány až žádosti o akreditaci vzdělávacího programu pro vyšší odborné vzdělávání podané po nabytí účinnosti této změny (po 1. lednu 2007). To znamená, že náležitosti již podaných žádostí se dodatečně měnit nebudou.

8. K poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů žákům a studentům v souvislosti s praktickým vyučováním nebo praktickou přípravou

V souladu s ustanovením § 65 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), se **na žáky středních škol při praktickém vyučování** mimo jiné vztahují ustanovení **zákoníku práce**, která upravují **bezpečnost a ochranu zdraví při práci**, a další předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. Ustanovení § 96 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. obdobně stanovuje použitelnost uvedených předpisů na uskutečňování **praktické přípravy studentů vyšších odborných škol**. Dále bude pro zjednodušení výslovně pojednáno pouze o praktickém vyučování žáků střední školy, závěry vyplývající z tohoto stanoviska však lze **vztáhnout i na praktickou přípravu studentů vyšších odborných škol**, a to v mezích pravidel poskytování vyššího odborného vzdělávání.

- **Pravidla výkladu ustanovení zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jsou-li používána na základě § 65 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb.**

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je v **zákoníku práce** upravena v **části druhé v páté hlavě (§ 132 až 137)**. Citovaná ustanovení upravují zásadně jen obsah **pracovněprávních** vztahů. Protože **žák při praktickém vyučování není vůči osobě, u níž praktické vyučování koná, v pracovněprávním vztahu**, bylo nezbytné stanovit použitelnost § 132 až 137 zákoníku práce pro praktické vyučování výslovně v **§ 65 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb.**

Při aplikaci § 132 až 137 zákoníku práce v souladu s **§ 65 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb.** je proto nutné práva a povinnosti **zaměstnavatele** vztáhnout obdobně na **osobu, u níž (na jejímž pracovišti) se praktické vyučování** v souladu s **§ 65 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. uskutečňuje** (právník osoba vykonávající činnost školy, střediska praktického vyučování nebo školního hospodářství, popřípadě fyzická nebo právnická osoba, která má oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělání a uzavřela s právnickou osobou vykonávající činnost školy smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování a podmínkách pro jeho konání).

Žák, který koná praktické vyučování, má v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci práva a povinnosti **obdobná** jako **zaměstnanec**. Činnost žáka při praktickém vyučování má pro účely použití § 132 až 137 zákoníku práce povahu práce.

- **Podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků a ochranných oděvů a obuvi**

Podle § 132 odst. 1 zákoníku práce je osoba, u níž se praktické vyučování uskutečňuje, povinna zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků při praktickém vyučování s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu praktického vyučování. Konkrétní obsah této povinnosti upravuje mimo jiné **§ 133a zákoníku práce** týkající se poskytování osobních ochranných pracovních prostředků (dále jen „ochranný prostředek“), pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků (dále jen „mycí prostředek“) a ochranných nápojů.

Osoba, u níž se praktické vyučování uskutečňuje, je povinna poskytnout žákům v souladu s § 133a odst. 1 zákoníku práce ochranné prostředky chránící žáky před riziky, která nelze odstranit nebo dostatečně omezit technickými prostředky nebo opatřeními v organizaci práce. Povinnost poskytnout žákům ochranné prostředky je tedy podmíněna faktickou objektivní nemožností odstranit nebo dostatečně omezit daná rizika. Pokud osoba, u níž se praktické vyučování uskutečňuje, neodstraní nebo dostatečně neomezí rizika, ačkoliv je to objektivně možné, není sice povinna poskytnout žákům ochranné prostředky odpovídající těmto rizikům, avšak ponese právní následky nedodržení povinnosti uložené jí v § 132a odst. 2 zákoníku práce.

Ochranné prostředky podle § 133a odst. 1 zákoníku práce musí chránit žáky před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí jim bránit při výkonu praktického vyučování a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem – nařízením vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky.

Mezi ochranné prostředky patří také pracovní oděv a obuv, pokud jsou poskytovány v souladu s § 133a odst. 2 zákoníku práce. Rozdíl oproti ostatním ochranným prostředkům spočívá v tom, že pracovní oděv a obuv nejsou určeny k ochraně žáků před riziky možného ohrožení života a zdraví. V souladu s § 133a odst. 2 poskytuje žákům pracovní oděv a obuv osoba, u níž se uskutečňuje praktické vyučování, pokud se praktické vyučování uskutečňuje v prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při vykonávání praktického vyučování mimořádnému opotřebení či znečištění.

Osoba, u níž se uskutečňuje praktické vyučování, musí v souladu s § 133a odst. 4 zákoníku práce udržovat ochranné prostředky v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání.

Bližší podmínky a rozsah poskytování ochranných prostředků a pracovních oděvů a obuvi se stanovuje v **nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků.** V příloze č. 2 nařízení vlády č. 495/2001 se stanovuje (neuzavřený) výčet ochranných prostředků včetně pracovních oděvů a obuvi. V příloze č. 3 je stanoven (rovněž neuzavřený) výčet prací a činností, které vyžadují poskytování ochranných prostředků.

➤ **Podmínky poskytování mycích prostředků a ochranných nápojů**

Mycí prostředky poskytuje osoba, u níž se uskutečňuje praktické vyučování, na základě zhodnocení rozsahu znečištění žáků při výkonu praktického vyučování nebo jejich ohrožení dráždivými látkami, a to v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem – přílohou č. 4 k nařízení vlády č. 495/2001 Sb. Na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami se za podmínek a v rozsahu stanovených zvláštním právním předpisem poskytují také ochranné nápoje. Rozsah a podmínky poskytování ochranných nápojů nejsou v současnosti zvláštním právním předpisem stanoveny, tím však není dotčena povinnost je poskytovat.

➤ **Způsob poskytování ochranných prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích prostředků a ochranných nápojů**

Podle ustanovení **§ 133a odst. 5 zákoníku práce** je osoba, u níž se uskutečňuje praktické vyučování, povinna poskytovat žákům ochranné prostředky, pracovní oděvy a obuv, mycí prostředky a ochranné nápoje **bezplatně podle vlastního seznamu** zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Pravidla pro hodnocení rizik jsou rovněž stanovena v nařízení vlády č. 495/2001 Sb. (příloha č. 1).

K plněním podle § 133a odst. 5 zákoníku práce je **povinna výhradně osoba, u níž se praktické vyučování uskutečňuje**. Zákon **nedovoluje**, aby osoba, u níž se uskutečňuje praktické vyučování, nebo právnická osoba vykonávající činnost školy **uložila žákům** opatřit si ochranné prostředky, pracovní oděvy a obuv, mycí prostředky nebo ochranné nápoje **na vlastní náklady**.

Pravidla stanovená v § 133a zákoníku práce jsou kogentní – tzn. **nelze se od nich smluvně odchýlit**, a proto se odlišná úprava **nepřipouští** ani v případné smlouvě o obsahu a rozsahu praktického vyučování a o podmínkách pro jeho konání podle **§ 65 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.**

Právní předpisy ovšem **nezakazují**, aby **právnická osoba vykonávající činnost školy uhradila** osobě, u níž se praktické vyučování uskutečňuje, náklady související s plněním povinnosti podle § 133a zákoníku práce. Taková úhrada může být dohodnuta ve **smlouvě** podle **§ 65 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.**

Za plnění poskytnutá žákům podle § 133a odst. 5 zákoníku práce **nelze po žácích požadovat úhradu**.

Dále se v § 133a odst. 5 druhá věta zákoníku práce výslovně **zakazuje** nahrazovat poskytování ochranných pracovních prostředků žákům finančním plněním (v případě ochranných nápojů a mycích prostředků to zakázáno není).

➤ **Možnosti použití finančních prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle § 160 až 162 zákona č. 561/2004 Sb.**

Na plnění poskytovaná žákům při praktickém vyučování v souladu s § 133a zákoníku práce lze použít finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu na činnost škol a školských zařízení podle **§ 160 až 162 zákona č. 561/2004 Sb.**, jen **umožňuje-li to jejich účelové určení**. Základní podmínkou použití těchto finančních prostředků je, že se praktické vyučování uskutečňuje **ve škole nebo školském zařízení**. Zda právnická osoba vykonávající činnost dané školy nebo školského zařízení bude oprávněna použít finanční prostředky poskytnuté jí na činnost školy nebo školského zařízení ze státního rozpočtu, závisí na **druhu zřizovatele** právnické osoby:

1. Právnické osoby zřizované **státem nebo registrovanou církví a náboženskou společností**, jíž bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, **jsou oprávněny** finanční prostředky podle **§ 160 odst. 1 písm. a) nebo b) zákona č. 561/2004 Sb.** použít, neboť jsou jim poskytnuty také na „další nezbytné neinvestiční výdaje spojené s provozem škol a školských zařízení“.
2. Právnické osoby zřizované **kraji, obcemi a svazky obcí nemohou použít** finanční prostředky poskytované podle **§ 160 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 561/2004 Sb.** Náklady na plnění podle § 133a zákoníku práce poskytovaná žákům nelze zařadit pod účelové určení finančních prostředků uvedené v **§ 160 odst. 1 písm. c) a d)**, a to ani pod „ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů“. **Žák totiž, jak již bylo výše**

uvedeno, není při praktickém vyučování vůči právnické osobě vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, v pracovněprávním vztahu.

3. Právnické osoby, které jsou příjemci **dotací** poskytovaných podle zákona č. 306/1999 Sb., **o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, mohou** tyto dotace použít. V souladu s § 1 odst. 2 zákona č. 306/1999 Sb. jsou dotace na činnost „soukromých“ škol a školských zařízení poskytovány k financování **neinvestičních výdajů** souvisejících se vzděláváním a školskými službami a s běžným provozem školy a školského zařízení.

➤ **K právní úpravě, jež bude účinná od 1. ledna 2007**

Od **1. ledna 2007** bude účinný **nový zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce**, který v plném rozsahu nahradí stávající zákoník práce. Právní úprava poskytování ochranných prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích prostředků a ochranných nápojů však v novém zákoníku práce **nedozná zásadních změn.**

Ustanovení **§ 104 nového zákoníku práce** je až na drobné odlišnosti totožné s § 133a stávajícího zákoníku práce. V § 104 odst. 2 se zpřesňuje účel poskytování pracovních oděvů a obuvi – osoba, u níž se praktické vyučování uskutečňuje, je povinna je poskytovat žákům také v prostředí, kde oděv nebo obuv plní ochrannou funkci.

Rovněž podmínky pro poskytování mycích prostředků se zpřesňují. Předpokladem pro poskytování mycích prostředků již nebude „zhodnocení rozsahu znečištění zaměstnanců při práci nebo jejich ohrožení dráždicími látkami“, ale „rozsah znečištění kůže nebo oděvu“.

Ustanovení § 104 také nadále předpokládá úpravu bližších podmínek poskytování ochranných prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích prostředků a ochranných nápojů nařízením vlády. **Do doby vydání nového nařízení vlády podle § 104 odst. 6 se v souladu s přechodným ustanovením § 394 odst. 1 písm. a) nového zákoníku práce postupuje podle dosavadního nařízení vlády č. 495/2001 Sb.**

9. K finančnímu zabezpečení výuky a výcviku k získání řídičského oprávnění a zkoušek odborné způsobilosti v případě žáků středních škol

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odpovídá na časté dotazy týkající se způsobu úhrady nákladů souvisejících s **výukou a výcvikem k získání řídičského oprávnění (dále jen „výuka a výcvik“)** v případech, kdy se jedná o součást středního vzdělávání. Základní pravidla zajištění a financování výuky a výcviku včetně pravidel případného použití finančních prostředků poskytovaných právnickým osobám vykonávajícím činnost středních škol ze státního rozpočtu shrnuje následující výklad:

➤ **Výuka a výcvik v učebních dokumentech středních škol**

Předem je vhodné rozlišit následující případy:

1. **Podle učebních dokumentů má škola zajišťovat pouze výuku a výcvik.** Příprava k získání řídičského oprávnění se uskutečňuje ve vyučovacích předmětech, jejichž učební osnova je dána obsahem a rozsahem výuky a výcviku podle
 - **zákona č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a**
 - vyhlášky č. 167/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění zákona č. 478/2001 Sb.
2. Součástí vzdělávacího programu daného oboru vzdělání je nejen výuka a výcvik, ale i **získání řídičského oprávnění.**

➤ **Zajištění a financování výuky a výcviku**

V souladu s § 13 odst. 1 zákona č. 247/2000 Sb. **může výuku a výcvik provádět výlučně provozovatel autoškoly.** Provozovat autoškolu může fyzická nebo právnická osoba na základě **živnostenského oprávnění a registrace k provozování autoškoly.** Provozování autoškoly je vázanou živností, jejíž obsahovou náplň stanovuje nařízení vlády č. 469/2000 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů, v příloze č. 2 ve skupině 214. **Provozování autoškoly je tedy činností odlišnou od činnosti střední školy upravené zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.**

Podle § 21 odst. 1 zákona č. 247/2000 Sb. mohou jednotlivé předměty (ve smyslu § 20 odst. 2 zákona č. 247/2000 Sb.), s výjimkou předmětu zdravotnické přípravy, vyučovat osoby, které jsou držiteli profesního osvědčení. O vydání profesního osvědčení rozhoduje krajský úřad. Výcvik mohou provádět osoby, které splňují podmínky stanovené v § 21 odst. 3 zákona č. 247/2000 Sb. K vyučování zdravotnické přípravy a provádění praktického výcviku první pomoci jsou oprávněny osoby uvedené v § 22 zákona č. 247/2000 Sb.

Pokud se ovšem výuka a výcvik stanovují v učebních dokumentech daného oboru vzdělání jako součást vzdělávání, znamená to, že jsou současně činností školy a řídí se také zákonem č. 561/2004 Sb. Zajistit pro žáky výuku a výcvik je potom povinností právnické osoby vykonávající činnost školy. I v případě výuky a výcviku zajišťovaného právnickou osobou vykonávající činnost školy v rámci středního vzdělávání však platí, že se **musí uskutečňovat v autoškole,** a musí být proto poskytovány na základě živnostenského oprávnění a registrace podle zákona č. 247/2000 Sb.

Výuka a výcvik uskutečňované současně v autoškole a v činnosti střední školy musejí být v souladu se zákonem č. 247/2000 Sb. a **zákonem č. 561/2004 Sb.** také z hlediska personálního zajištění. **Výuka a výcvik musejí být poskytovány osobami, jež splňují podmínky podle § 21 a 22 zákona č. 247/2000 Sb.** Jelikož se však jedná také o činnost školy, je nutné zajistit při výuce a výcviku **dohled pedagogických pracovníků** (srov. **§ 7 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb.**). Výjimkou je výcvik v řízení vozidla, neboť podle § 27 odst. 2 písm. c) zákona č. 247/2000 Sb. je provozovatel autoškoly povinen zajistit, aby při výcviku v řízení vozidla „nebyla ve vozidle přítomna jiná osoba než učitelé a tlumočnický výcviku, žadatelé o řidičské oprávnění, kteří se podrobují výcviku pro získání příslušné skupiny nebo podskupiny řidičských oprávnění, držitel profesního osvědčení v době přípravy na samostatný výkon učitele výuky a výcviku nebo osoba, která provádí kontrolu výcviku“.

Konkrétní způsob zajištění výuky a výcviku záleží na tom, kdo je držitelem oprávnění k provozování příslušné autoškoly. V úvahu přicházejí následující možnosti:

1. Držitelem oprávnění k provozování autoškoly je přímo právnická osoba vykonávající činnost střední školy – právnická osoba provozuje autoškolu vedle činnosti střední školy jako samostatný předmět činnosti nebo jako samostatný předmět podnikání.

V tomto případě bude právnická osoba vykonávající činnost školy zajišťovat i poskytovat výuku a výcvik v autoškole v rámci své vnitřní organizace. **V souvislosti s poskytováním výuky a výcviku** budou právnické osobě vykonávající činnost školy vznikat zejména tyto **náklady**:

- a) náklady na **plat nebo mzdu pedagogického pracovníka školy**, který je v souladu s **§ 7 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb.** přítomen u poskytování výuky a výcviku,
- b) náklady na **mzdy nebo platy učitelů výuky a výcviku**, náklady na učební pomůcky, na pohonné hmoty apod. v rozsahu, v němž jsou **prokazatelně** vynaloženy na poskytování výuky a výcviku jako **součástí vzdělávání žákům** příslušné střední školy.

(Zde však není vyloučeno, aby učitel autoškoly byl také pedagogickým pracovníkem příslušné školy.)

Jedná se o náklady, jež vznikly v činnosti školy. Hradit je z finančních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu lze v rozsahu účelového určení těchto prostředků stanoveného právními předpisy:

- Z finančních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu na činnost škol zřizovaných kraji, obcemi a svazky obcí lze **podle § 160 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 561/2004 Sb. hradit náklady na platy**, související zákonné odvody a další náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů.
- Právnické osoby vykonávající činnost škol zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, mohou z finančních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu hradit v souladu s **§ 160 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 561/2004 Sb. i další nezbytné neinvestiční náklady.**
- Z finančních prostředků poskytnutých podle **zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů**, na činnost tzv. **soukromých škol lze hradit náklady na mzdy a související zákonné odvody, ale i další neinvestiční výdaje související s výchovou a vzděláváním a s běžným provozem školy.**

Jedná-li se o školu, v níž se v souladu s § 123 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. nesmí poskytovat vzdělávání za úplatu, nelze požadovat po žácích úplatu za poskytování výuky a výcviku. V opačném případě by se jednalo o porušení práva na bezúplatné střední vzdělávání zaručeného v čl. 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a v § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 561/2004 Sb. K porušení práva na bezúplatné vzdělávání však zpravidla nedojde, bude-li právnická osoba vykonávající činnost školy požadovat, aby si žáci na vlastní náklady pořídili školní potřeby, učebnice a učební texty. V souladu s § 27 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb. je totiž právnická osoba vykonávající činnost střední školy povinna poskytovat bezplatně učebnice a učební texty pouze žákům plnícím povinnou školní docházku a žákům se zdravotním postižením. Tato povinnost se navíc týká pouze učebnic a učebních textů, jimž byla udělena schvalovací doložka podle § 27 odst. 1. (Srov. také náleží Ústavního soudu vyhlášený ve Sbírce zákonů pod č. 165/1995 Sb.)

2. Držitelem oprávnění k provozování autoškoly je jiná právnická osoba nebo fyzická osoba.

I v tomto případě jsou výuka a výcvik součástí středního vzdělávání, a tedy činností školy. Nic na tom nemění skutečnost, že právnická osoba vykonávající činnost školy může v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb. ovlivňovat poskytování výuky a výcviku pouze v omezené míře. Právnická osoba vykonávající činnost školy sama výuku a výcvik neposkytuje, ale zajišťuje pro žáky poskytování výuky a výcviku třetí osobou - provozovatelem autoškoly.

Za tímto účelem uzavírá s provozovatelem autoškoly smlouvu o poskytování výuky a výcviku pro žáky střední školy. Je-li výuka a výcvik součástí praktického vyučování, bude se jednat o smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování a podmínkách pro jeho konání podle § 65 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.

Zároveň musí právnická osoba vykonávající činnost školy zajistit dohled pedagogického pracovníka školy při výuce a výcviku.

V souvislosti se zajištěním výuky a výcviku budou právnické osobě vykonávající činnost školy vznikat zejména následující náklady:

- a) náklady na plat nebo mzdu pedagogického pracovníka školy, který je v souladu s § 7 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb. přítomen u poskytování výuky a výcviku,
- b) náklady vyplývající ze smlouvy o zajištění výuky a výcviku, resp. smlouvy podle § 65 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. uzavřené s provozovatelem autoškoly.

Rozsah nákladů, jež mohou nést žáci, je stejný jako v předchozím případě. Jedná-li se o školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, je vzhledem k právu na bezúplatné střední vzdělávání zaručenému Listinou a zákonem č. 561/2004 Sb. omezen ve smyslu § 27 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb. a výše citovaného nálezu Ústavního soudu č. 165/1995 Sb.

Náklady na plat nebo mzdu pedagogického pracovníka školy ponese vždy právnická osoba vykonávající činnost školy. (Právnické osoby, jež mohou poskytovat vzdělávání za úplatu, však mohou tyto náklady ve výši úplaty zohlednit.) Na jejich úhradu je právnická osoba oprávněna použít finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu podle § 160 až 162 zákona č. 561/2004 Sb., popřípadě podle zákona č. 306/1999 Sb.

Pro žáky škol zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí zajišťuje výuku a výcvik právnická osoba vykonávající činnost školy na své náklady. V případě škol, v nichž lze podle čl. 33 odst. 3 Listiny a § 123 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. poskytovat

střední vzdělávání za úplatu, bude způsob úhrady výuky a výcviku záležet na obsahu smluvního vztahu mezi právnickou osobou vykonávající činnost školy a žákem.

Náklady vyplývající ze smlouvy s provozovatelem autoškoly je právnická osoba vykonávající činnost školy oprávněna hradit z finančních prostředků poskytnutých ze **státního rozpočtu**, pokud to dovoluje jejich **účelové určení** stanovené v **§ 160 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb.**, popřípadě v **§ 1 odst. 2 zákona č. 306/1999 Sb.:**

- Účelové určení prostředků poskytovaných podle **§ 160 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 561/2004 Sb.** na činnost škol zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi obecně zahrnuje také **nezbytné neinvestiční výdaje spojené s provozem školy**. Úhrada **nezbytných nákladů vyplývajících ze smlouvy** s provozovatelem autoškoly je proto **v souladu s účelovým určením** finančních prostředků podle **§ 160 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 561/2004 Sb.**
- Na činnost škol zřizovaných kraji, obcemi a svazky obcí se ze státního rozpočtu poskytují finanční prostředky určené na náklady, jejichž výčet stanovuje **§ 160 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 561/2004 Sb.** Jelikož plnění právnické osoby vykonávající činnost školy na základě smlouvy s provozovatelem autoškoly budou mít povahu nákladů na nákup služby, **nelze** je podle našeho názoru **zařadit pod žádnou z položek uvedených v § 160 odst. 1 písm. c) a d)**. Právnická osoba vykonávající činnost školy je proto bude muset uhradit **z jiných zdrojů**, zejména z vlastních příjmů a z prostředků zřizovatele (§ 160 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb.). Zřizovateli se výslovně ukládá povinnost zajišťovat výdaje právnických osob vykonávajících činnost školy, jež zřizuje, v **§ 180, resp. v § 182 zákona č. 561/2004 Sb.**
- V souladu s **§ 1 odst. 2 zákona č. 306/1999 Sb.** se dotace na činnost tzv. soukromých škol poskytuje na neinvestiční výdaje související s běžným provozem školy. Účelové určení těchto dotací podle našeho názoru **umožňuje použít je na nezbytné náklady vyplývající právnické osobě vykonávající činnost školy ze smlouvy s provozovatelem autoškoly.**

➤ **Zajištění a financování zkoušek odborné způsobilosti žadatelů o řidičská oprávnění**

Zkoušky odborné způsobilosti žadatelů o řidičská oprávnění upravuje § 32 až 45b zákona č. 247/2000 Sb. V souladu s § 32 odst. 1 se žadatel o řidičské oprávnění podrobí zkoušce po ukončení výuky a výcviku v autoškole. Ke zkoušce přihlásí žadatele provozovatel autoškoly u obecního úřadu obce s rozšířenou působností do 15 dnů od ukončení výuky a výcviku (§ 32 odst. 2).

Zajištění zkoušky je proto povinností provozovatele autoškoly a zkoušku provádí příslušný obecní úřad s rozšířenou působností, který sdělí žadateli prostřednictvím autoškoly místo, datum a čas konání zkoušky (§ 32 odst. 3).

Zákon č. 247/2000 Sb. tedy neskýtá právnické osobě vykonávající činnost školy možnost zasahovat do zajištění nebo provádění zkoušek odborné způsobilosti žáků školy. **Přesto však v případech, kdy je získání řidičského oprávnění uvedeno v učebních dokumentech daného oboru středního vzdělání jako součást středního vzdělávání, je zkouška odborné způsobilosti součástí činnosti školy.**

V souladu s **§ 39a zákona č. 247/2000 Sb.** je žadatel o řidičské oprávnění povinen zaplatit příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, u kterého je zaměstnán zkušební komisař, **za zkoušku 700 Kč**. V případě opakovaných zkoušek je žadatel povinen zaplatit za zkoušku z předpisů o provozu na pozemních komunikacích 100 Kč, za zkoušku ze znalosti ovládnutí a údržby vozidla 200 Kč a za zkoušku z praktické jízdy 400 Kč. Na tyto poplatky se nevztahuje zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ale jejich správa se provádí podle obecné právní úpravy zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Ačkoliv se v § 39a zákona č. 247/2000 Sb. ukládá povinnost výslovně žadateli o řídičské oprávnění, není vyloučeno, aby za něj poplatek uhradila jiná osoba (srov. § 59 odst. 6 zákona č. 337/1992 Sb.). **Právní předpisy tak umožňují, aby poplatky podle § 39a zákona č. 247/2000 Sb. hradila za žáky právnická osoba** vykonávající činnost školy.

Pouze tehdy, je-li zkouška z odborné způsobilosti součástí vzdělávání v daném oboru vzdělání, je však právnická osoba vykonávající činnost školy povinna tyto poplatky za žáka uhradit, a to včetně případných poplatků za opakované zkoušky. Poplatky podle § 39a totiž de facto představují příspěvek na úhradu nákladů vyplývajících ze samotného uskutečnění zkoušky. Požadovat jejich úhradu po právnické osobě vykonávající činnost školy je v daném případě obdobně odůvodněné jako požadovat, aby právnická osoba nesla náklady, které souvisejí se zkoušením a hodnocením žáků v jiných vyučovacích předmětech. Rozdíl samozřejmě spočívá v účetním zařídění nákladů na poplatky podle § 39a zákona č. 247/2000 Sb., neboť z hlediska právnické osoby vykonávající činnost školy nejde o náklady na mzdy nebo platy, ani o náklady na služby.

Zákon č. 247/2000 Sb. umožňuje opakovat zkoušku vícekrát. **Právnická osoba** vykonávající činnost školy však bude **povinna hradit opakované zkoušky** pouze tehdy, je-li zkouška z odborné způsobilosti součástí středního vzdělávání v daném oboru vzdělání a umožňuje-li **školní řád** příslušné školy opakování zkoušky **pro účely hodnocení výsledků vzdělávání žáka** v daném vyučovacím předmětu.

Na úhradu **poplatků podle § 39a** zákona č. 247/2000 Sb. lze použít **finanční prostředky** státního rozpočtu poskytované podle § 160 až 162 zákona č. 561/2004 Sb. pouze v případě **škol zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi**. Právnické osoby vykonávající činnost školy zřizované **krajem, obcí nebo svazkem obcí** musí na úhradu poplatků použít finanční prostředky z **jiných zdrojů**.

Finanční prostředky poskytované v souladu s § 1 odst. 2 zákona č. 306/1999 Sb. lze na **úhradu poplatků použít**.

➤ **Poplatek za vystavení řídičského průkazu**

V souladu s § 109 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, se řídičský průkaz vydá osobě, které bylo uděleno řídičské oprávnění. Řídičský průkaz tedy sám o sobě oprávnění nezakládá, ale je dokladem o již získaném řídičském oprávnění. To znamená, že i v případech, kdy je získání řídičského oprávnění součástí vzdělávání ve střední škole, jdou **výdaje na vydání řídičského průkazu k tíži žáka**.

Jedná se zejména o výdaje na **pořízení fotografie** a o **správní poplatek** za vydání řídičského průkazu ve výši 50 Kč (položka 26 sazebníku podle zákona č. 634/2004 Sb.)

10. Hrazení nákladů za psychologické vyšetření pedagogických pracovníků školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školských zařízení pro preventivně výchovnou péči

Podle § 18 odst. 2 a 3 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 383/2005 Sb., může být pedagogickým pracovníkem zařízení nebo střediska ten, kdo mimo jiné **splňuje podmínku psychické způsobilosti**. Psychická způsobilost se zjišťuje psychologickým vyšetřením a prokazuje se

- a) **před vznikem** pracovněprávního vztahu k zařízení nebo středisku,
- b) **za trvání pracovněprávního vztahu** k zařízení nebo středisku, a to v případě, že
 1. vznikne důvodná pochybnost o tom, zda pedagogický pracovník splňuje podmínku psychické způsobilosti; v takovém případě ředitel zařízení nebo střediska nařídí pedagogickému pracovníkovi podstoupit psychologické vyšetření a k tomu stanoví přiměřenou lhůtu, nebo
 2. posudek o psychologickém vyšetření (dále jen „psychologický posudek“) pozbude platnosti.

Podle našeho názoru je z pohledu hrazení nákladů za psychologické vyšetření nutné rozlišit **následující situace**:

- **Zaměstnavatel nařídí** pedagogickému pracovníkovi podstoupit psychologické vyšetření z důvodu důvodné pochybnosti o jeho psychické způsobilosti (§ 18 odst. 3 písm. b) bod 1. zákona č. 109/2002 Sb.). Zde jde o **výlučný zájem zaměstnavatele** – zaměstnanec má platný psychologický posudek, zaměstnavatel však má o jeho psychické způsobilosti **důvodné pochybnosti** (důvody nařízení vyšetření by měly být zaměstnavatelem prokazatelné pro případ následného sporu, kdy by měl zaměstnanec podezření z toho, že zaměstnavatel zneužívá svá práva vyplývající z pracovněprávního vztahu - § 7 odst. 2 zákoníku práce).

Vzhledem k uvedenému se domníváme, že náklady na psychologické vyšetření se v tomto případě dají subsumovat pod pojem „náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“ (psychologické vyšetření slouží mimo jiné k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnance) a že tyto náklady by v případech podle § 18 odst. 3 písm. b) bod 1. zákona č. 109/2002 Sb. **měl hradit zaměstnavatel**, a to vzhledem k ustanovení § 132 odst. 5 zákoníku práce („Náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci hradí zaměstnavatel.“).

- Psychologický posudek pedagogického pracovníka **pozbude platnosti** (§ 18 odst. 3 písm. b) bod 2. zákona č. 109/2002 Sb.). V tomto případě je **v zájmu pedagogického pracovníka**, aby absolvoval nové psychologické vyšetření, neboť musí po celou dobu trvání pracovněprávního vztahu k zařízení či středisku prokázat splnění podmínky psychické způsobilosti (neprokázání splnění této podmínky může být důvodem k výpovědi pracovního poměru ze strany zaměstnavatele podle § 46 odst. 1 písm. e) zákoníku práce).

Psychologický posudek je platný 7 let ode dne jeho vydání a jeho platnost je „univerzální“, tj. platí i v případě, že pedagogický pracovník např. po půl roce od absolvování vyšetření skončí pracovní poměr u jednoho zařízení či střediska a bude přijat na pozici pedagogického pracovníka v jiném zařízení či středisku – to znamená, že při změně zaměstnavatele nemusí absolvovat nové vyšetření podle § 18 odst. 3 písm. a)

zákona č. 109/2002 Sb. Zde je patrný rozdíl mezi psychologickým vyšetřením a periodickými zdravotními prohlídkami. Zdravotní prohlídky vykonává vždy závodní lékař pouze pro potřeby daného zaměstnavatele a při nástupu do nového zaměstnání musí být vždy vykonána nová vstupní zdravotní prohlídka, byť by zaměstnanec měl stále časově platnou periodickou zdravotní prohlídku. Z těchto důvodů jsme toho názoru, že **zaměstnanec by** v případě podstoupení psychologického vyšetření z důvodu podle **§ 18 odst. 3 písm. b) bod 2.** zákona č. 109/2002 Sb. **měl hradit náklady vyšetření sám.**

- Co se týče prokazování psychické způsobilosti **před vznikem pracovněprávního vztahu (§ 18 odst. 3 písm. a)** zákona č. 109/2002 Sb.), měl by náklady psychologického vyšetření **nést žadatel o zaměstnání**, neboť v dané době ještě nevznikl pracovněprávní vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem a nelze požadovat hrazení nákladů zaměstnavatelem podle § 132 odst. 5 zákoníku práce.

11. Odpovědnost za škodu podle nového zákoníku práce

Dne 1. ledna 2007 se předpokládá nabytí účinnosti zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Tímto dnem bude zrušen dosavadní zákoník práce - zákon č. 65/1965 Sb. a všechny jeho pozdější novely. Odpovědnost za škodu týkající se škol a školských zařízení je **přechodně (do 1. ledna 2008)** upravena v **§ 391 (část čtrnáctá – přechodná a závěrečná ustanovení, hlava I., díl 1, oddíl 5 – Společná a zvláštní ustanovení o odpovědnosti za škodu) nového zákoníku práce.**

Ustanovení § 391 nového zákoníku práce **v podstatě přejímá dosavadní právní úpravu** (§ 206 zákona č. 65/1965 Sb. a § 27 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony), která terminologicky bohužel ne zcela vyhovuje platným školským právním předpisům (jsou zde stále uváděny „zvláštní školy“ a „pomocné školy“ a odpovědnost za škodu nese příslušná „škola“ a „školské zařízení“).

V pojetí zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je však škola a školské zařízení činností, kterou vykonává právnická osoba. Odpovědnost za škodu tedy s ohledem na nutnost vykládat § 391 nového zákoníku práce v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., **nese vždy právnická osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení.** V případech, kdy škola nebo školské zařízení nemá právní subjektivitu (v případech škol a školských zařízení zřizovaných Ministerstvem obrany, Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem vnitra), odpovídá za škodu jejich zřizovatel (§ 391 odst. 3 poslední věta nového zákoníku práce).

Novinkou je výslovné zakotvení odpovědnosti právnické osoby vykonávající činnost školského zařízení vůči **fyzickým osobám s uloženou ústavní výchovou nebo nařízenou ochrannou výchovou a fyzickým osobám v preventivně výchovné péči** za škodu, která těmto osobám vznikla porušením právních povinností nebo úrazem při uskutečňování této činnosti nebo v přímé souvislosti s ní (§ 391 odst. 5 nového zákoníku práce).

Odpovědnost právnické osoby vykonávající činnost školy za škodu vzniklou **výhradně porušením právních povinností nebo úrazem** je zdůrazněna také v případě žáků středních škol, vyšších odborných škol, konzervatoří, jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky, studentů vysokých škol při teoretickém a praktickém vyučování ve škole nebo v přímé souvislosti s ním (§ 391 odst. 3 a 4 nového zákoníku práce).

Odpovědnost za škodu v případě **dětí mateřských škol** se nadále bude řídit ustanovením § 422 občanského zákoníku. Podle tohoto ustanovení se jako doposud bude postupovat i v případě odpovědnosti **žáků základních škol** za škodu způsobenou právnické osobě vykonávající činnost školy (v případě zletilých žáků základní školy podle obecných ustanovení občanského zákoníku o odpovědnosti za škodu).

Dne 1. ledna 2008 by měl nabýt účinnosti zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, který sice nebude obsahovat úpravu náhrady škody v některých zvláštních případech (doposud upravených v § 206 zákona č. 65/1965 Sb., tj. ani odpovědnost za škodu týkající se škol a školských zařízení), v souvislosti s tím však bude tato právní úprava s účinností od 1. ledna 2008 **začleněna do občanského zákoníku** (na základě části čtyřicáté třetí zákona č. 264/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákoníku práce), **a to vložением ustanovení § 425 až 426b označených společným nadpisem „Odpovědnost za škodu v některých zvláštních případech“.**